

Ali Soufan critica les tàctiques de tortura de la CIA, la contractació d'interrogadors sense experiència i l'exclusió de l'FBI després de l'11-S.

“El món sap que hem torturat”

El nord-americà Soufan, de 43 anys, va treballar fins al 2005 per a l'FBI en la lluita contra el terrorisme. El març del 2002, ell i un company van prendre declaració per primer cop al pres d'Al-Qaida més important dels Estats Units fins aleshores, Abu Zubaydah. Soufan va aconseguir establir-li confiança, ja que, nascut al Líban, parla àrab fluidament i podia citar l'Alcorà en l'interrogatori. D'aquesta manera, va obtenir molta informació d'Abu Zubaydah; tanmateix, després la CIA va posar en pràctica per primera vegada els seus “mètodes d'interrogació reforçats”. Pel cap baix, Abu Zubaydah va ser sotmès 83 vegades a *waterboarding* (tortura per asfíxia) i a altres crueltats. Al centre de detenció secret on Abu Zubaydah va ser interrogat, Soufan hi va conèixer James Mitchell, un dels dos suposats inventors del programa d'interrogatoris de la CIA. En protesta contra la tortura, Soufan va abandonar la presó l'estiu del 2002.

L'antic funcionari de l'FBI Ali Soufan parla sobre les seves protestes contra els mètodes de tortura, sobre la contractació de treballadors inexperts per la CIA i sobre la seva experiència amb el pres d'alta seguretat d'Al-Qaida Abu Zubaydah.

—**Senyor Soufan, vostè va dur a terme interrogatoris durant anys com a agent de l'FBI i també va escriure un llibre sobre la tortura a les presons dels Estats Units. Ha tingut, però, sorpreses llegint l'informe de la Comissió dels Serveis Secrets del Senat nord-americà?**

—Sí, hi ha algunes coses que jo no sabia. Que Abu Zubaydah va estar tancat en una caixa un total de 266 hores —això són onze dies i dues hores—; o que un dels nostres presos més destacats va estar 47 dies en aïllament total, en comptes que els agents l'interrogessin per treure'n

conclusions. Jo, això, realment no ho sabia.

—**Tot i que vostè coneix des de fa anys les acusacions en detall, va escandalitzar-se?**

—En alguns fragments em va costar continuar llegint, sobretot pel que fa a la tortura del nostre primer pres important, el qual jo ja havia interrogat, el cap logístic d'Al-Qaida Abu Zubaydah. La manca de professionalitat que l'informe posa de manifest és increïble. Sí, realment és un escàndol. Més del 80% d'aquest programa especial de la CIA es va subcontractar a empreses externes, que d'interrogatoris no en te-

nien ni idea. Vam deixar en mans d'experts el nostre pres més important.

—Això vostè no ho ha sabut fins ara?

—No, ja ho sabia d'abans. Malauradament, jo vaig veure aquella gent i vaig haver d'escoltar les seves teories. Va ser espantós. I hi ha una altra cosa interessant: després dels atacs de l'11 de setembre volíem millorar la comunicació entre l'FBI i la CIA, volíem enderrocar l'anomenada muralla xinesa entre tots dos organismes. Els escassos d'intercanvis d'informació havien contribuït que l'11-S pogués ocórrer. Però el que llegim ara en aquest informe demostra que va passar justament el contrari: hi havia la intenció clara d'excloure l'FBI i l'exèrcit dels interrogatoris a Al-Qaida.

—Els Estats Units s'han creat ara encara més enemics amb la publicació de tots els detalls de les crueltats?

—Els nostres enemics són els nostres enemics. No crec que hi hagi protestes. El món sap que hem torturat. Ara ho sap amb una mica més de detall. De tota manera, el que és decisiu és que avui hi ha milers de persones arreu del món que segueixen les idees d'Osama Bin Laden. Tant se val que el grup que segueixen es digui Estat Islàmic, Al-Qaida al Magrib islàmic o Milícies d'Al-Xabab. Nosaltres teníem l'estratègia correcta però de vegades vam aplicar males tàctiques. Teníem gent en granotes carbassa i vam fer que semblessin els nostres ostatges, i ara els ostatges nord-americans són presentats en granotes carbassa. No hem fet res per guanyar-nos els cors del món àrab i musulmà. Aquesta no és la manera d'oposar-se al relat dels règims autoritaris i dels terroristes.

—Quan es va assabentar que es posaven en pràctica aquests "mètodes d'interrogació reforçats"?

—L'estiu del 2002. En una presó secreta en un país que encara avui no

"Abu Zubaydah ens va revelar els instigadors dels atacs [de l'11-S] sense tortura"

puc anomenar perquè és una informació confidencial. Va començar amb l'arribada d'aquell psicòleg. Fins llavors havíem fet interrogatoris clàssics, segons el principi de la construcció de la relació: crees una relació amb el pres, te l'has de guanyar, i aleshores t'explica alguna cosa.

—I com es fa, això?

—Jugant amb ell a un pòquer mental, presentant-li fets i proves de la seva culpabilitat, parlant la seva llengua: tot això aquelles empreses privades subcontractades per la CIA no ho sabien fer. Jo, per exemple, vaig interrogar més tard a Guantánamo el xofer de Bin Laden, Salim Ahmed Hamdan. Li vaig oferir te, el vaig deixar trucar a la seva dona; li ho havien promès, però no ho havien complert. En els interrogatoris m'asseia a terra al seu costat i parlàvem. Això és un exemple clàssic de "construcció de la relació".

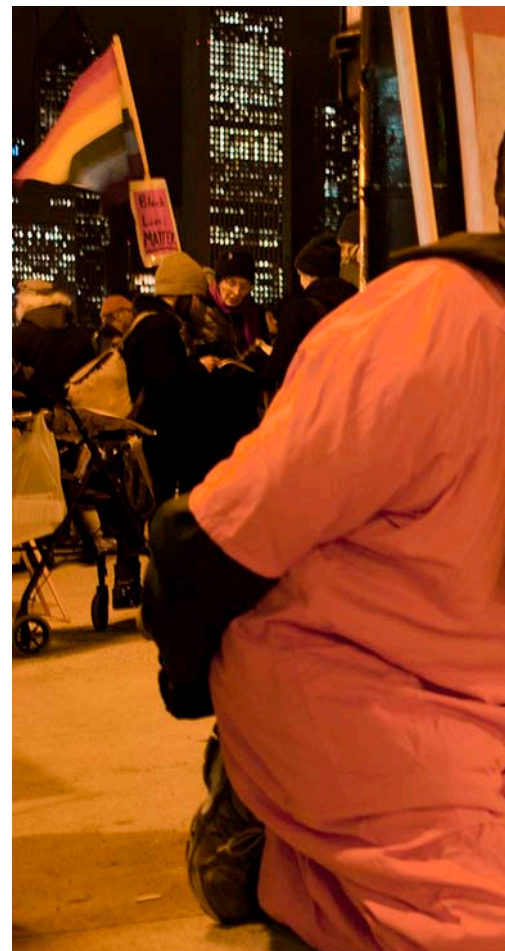
—Això és el que havia de fer vostè el 2002 amb el pres d'alt nivell Abu Zubaydah. L'havien capturat el març del 2002 al Pakistan, però tenia greus ferides de bala sofertes durant la captura. El president George W. Bush va celebrar la detenció com una gran victòria. Es diu que Abu Zubaydah va ser el primer pres en el qual es van provar els nous mètodes de tortura.

—Sí, tothom estava molt nerviós, i de Washington va arribar l'avís clar que l'havíem de mantenir sí o sí en vida. El meu company de l'FBI i jo vam ser els primers que vam parlar amb ell. I Abu Zubaydah va col·laborar des de bon començament.

—Però llavors es va començar a trobar molt malament, oi?

—Sí, estava tan malament que després el vam haver de portar a un hospital perquè no se'ns morís durant l'interrogatori. La CIA va fer venir un metge expressament des de la clínica John Hopkins dels Estats Units. Era estrany: lluitàvem per la vida d'un terrorista l'objectiu declarat del qual era matar nord-americans. El meu company i jo vam vetllar-lo durant dies, el cuidàvem, li agafàvem la mà. I parlàvem amb ell, en àrab. Quan no tenia prou forces per parlar feiem servir una taula amb lletres àrabs. I també col·laborava.

—Van aconseguir informacions rellevants amb aquest mètode?

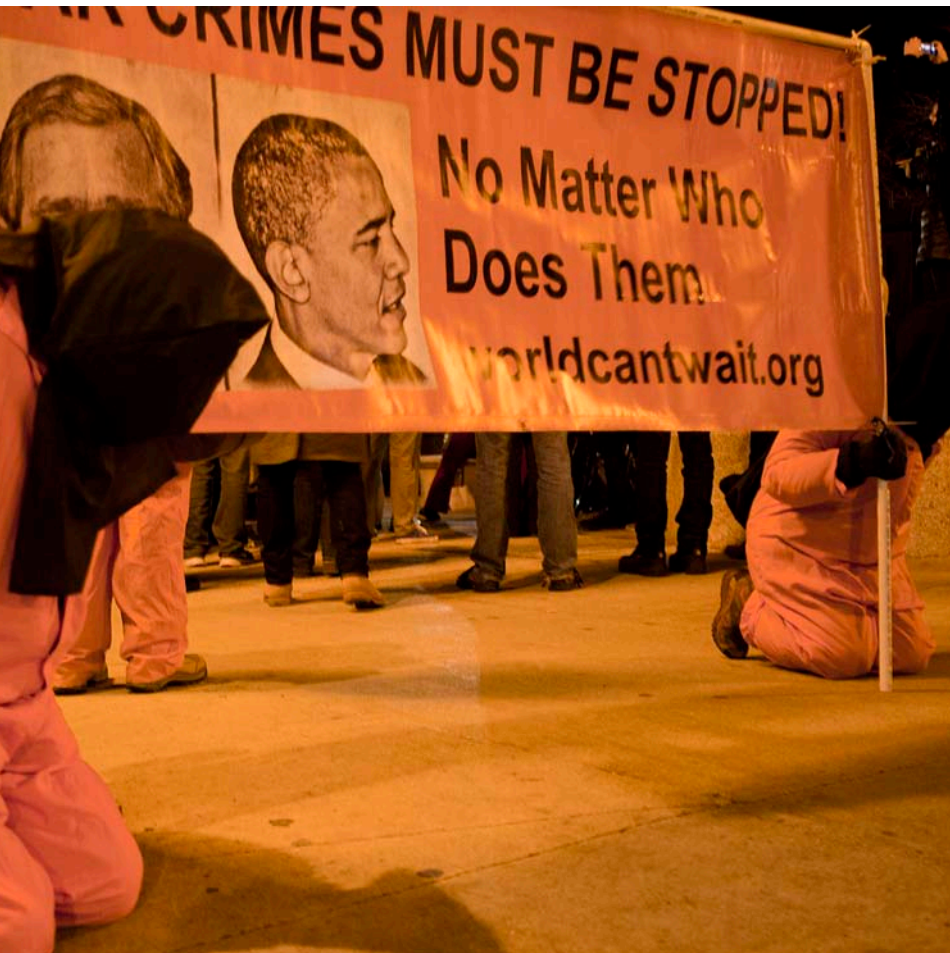

"No he vist mai cap informació rellevant d'uns"

—I tant, i molt abans que es proessin les tècniques d'interrogació especials. Ja a l'hospital va començar-nos a explicar coses. Va ser ell qui va identificar per primer cop Khàlid Xekh Mohàmmad, de nom en clau Mukhtar, i ens va explicar el paper decisiu que havia tingut en els atacs de l'11 de setembre. Quan li ensenyàvem fotos perquè identifiqués algú altre ens va dir de seguida: "Aquest d'aquí és Mukhtar, el qui va planejar l'11-S". I ens va dir també que Mukhtar havia entrenat els pilots. Abu Zubaydah ens va revelar els instigadors dels atacs sense tortura, sense *waterboarding*, sense que li ho preguntéssim ni que hi comptéssim.

—Més endavant, el president Bush va insinuar que aquesta informació era resultat dels "mètodes d'interrogació reforçats". I la CIA encara avui ho afirma.

—És una absoluta mentida, en aquell moment els socis de la CIA ni tan sols havien arribat a la presó secreta. Fins avui mateix no he vist mai cap infor-

serveis secrets obtinguda amb tortures. Això ho certifica l'informe del Senat.”

mació rellevant d'uns serveis secrets obtinguda amb tortures. Això també ho certifica l'informe del Senat.

—Com va continuar el pres Abu Zubaydah en sortir de l'hospital?

—Quan encara era a l'hospital, la CIA ens va fer saber que es canviaria la tàctica per tractar amb aquell pres. Els interrogatoris amb Abu Zubaydah només els durien a terme socis de la CIA, sense la presència de l'FBI. Aquest canvi d'estratègia anava en contra de tots els èxits que havíem aconseguit fins llavors. Vam intentar oferir-los solucions pactades; però les van rebutjar sense debatre-les. Els companys de la CIA tenien una idea fixa: estaven convençuts que Abu Zubaydah només havia donat informacions inútils i que es reservava les importants de debò. Ens van fer creure que era com una bomba de rellotgeria que calia desactivar perquè no hi hagués mai més un atac contra els Estats Units.

—I aleshores va arribar a la presó secreta el nou contractat de la CIA, el psicòleg James Mitchell?

—Sí, tot i que el nom no l'hi puc confirmar, encara que ara surti a tots els diaris. Jo, com a ex-home de l'FBI, respecto la confidencialitat acordada. I els noms dels psicòlegs es van classificar com a secrets. És absurd, però és així. Per això en el meu llibre el psicòleg l'he anomenat Boris; anomenem-lo així, doncs. Boris va arribar poc després que Abu Zubaydah rebés l'alta i es va posar a treballar de seguida. Es va traslladar el pres a una sala completament blanca, sense llum natural ni finestres, amb només quatre llums halògens al sostre. L'espai per als interrogatoris també estava separat amb una cortina blanca. En canvi, tots els guardes de seguretat que veia anaven de negre: uniformes, botes, guants i ulleres, tot negre. L'únic contacte humà d'Abu Zubaydah havia de ser amb el seu interrogador, això és el que se'ns va explicar.

—Vostè va parlar personalment amb el psicòleg?

—Sí. Em va dir que obligaria Abu Zubaydah a tornar-se submis. Que ha-

via de veure el seu interrogador com una mena de déu, que fos capaç de controlar el seu dolor. D'aquesta manera, ràpidament es tornaria dòcil, em va dir Boris. Abu Zubaydah havia d'entendre que havia malgastat la seva oportunitat de cooperar. Quan li vaig contestar que ell ja havia donat informacions, a Boris això no li va interessar.

—Segons l'informe, la CIA va començar els nous mètodes d'interrogació a mitjan abril de l'any 2002. Vostè encara hi era, en aquell moment?

—No a la sala on s'interrogava, però sí que era allà. En primer lloc, van ordenar a Abu Zubaydah que es despulés. Això l'humiliaria, va dir Boris. Cooperaria per recuperar la roba. A més a més, li posaven música a un volum molt alt. Perquè pareixin, en algun moment xerraria. Li posaven la mateixa cançó de rock tot el dia. Fins i tot a la sala de vigilància ens marejava la música. Després, Boris va decidir intentar-ho amb la privació de son. I això tampoc no va augmentar la disposició d'Abu Zubaydah de col·laborar. Per a nosaltres el pitjor era que havíem de mirar durant dies com s'aplicaven mètodes que mai cap interrogador decent no contemplaria.

—I vostè era l'únic que ho veia així?

—No, molta gent de la CIA ho veia igual, i van demanar instruccions a la central, a Langley.

—Després va tornar a parlar amb Abu Zubaydah?

—Sí, després que els seus mètodes no tinguessin èxit, ens hi van deixar tornar a parlar. Va ser difícil. Ell no entenia què passava. I nosaltres tampoc no ho enteníem. Ell estava despul·lat; li vam donar una tovallola perquè es pogués tapar. Li vam donar una cadira perquè segués i li vam oferir aigua. Ell va parlar amb nosaltres, encara es recordava del meu nom, va revelar alguns detalls, per exemple, el suposat pla de construir una *dirty bomb*, una bomba radiològica. Després se'n van tornar a ocupar els contractats per la CIA. Tot plegat era molt frustrant, no únicament per a nosaltres, sinó també per al personal de la CIA. Vam escriure als nostres superiors que allò no podia continuar. Aquestes cartes de protesta ara es poden llegir en l'informe del

Senat. I també hi diu que a alguns treballadors de la CIA els queien les llàgrimes quan veien fer el *waterboarding* a Abu Zubaydah. Però tot allò no va servir per a res.

—Per això vostè llavors va decidir marxar?

—Cap al final de maig vaig telefonar a la central de l’FBI i els ho vaig explicar tot: la privació de dormir, la caixa i la música forta. La resposta del meu superior, Robert Mueller, va ser molt clara: “Nosaltres no fem aquestes coses. Torna”. Va ser absolutament frustrant, però aleshores vam tornar als Estats Units.

—Com s’explica que tots els mecanismes de control dintre de l’aparell fracassessin?

—No va ser tota la CIA. Jo crec que al capdavant va ser decisió d’un grup de persones, les quals van escollir aquell camí, per interessos polítics o de seguretat o econòmics. Molts agents de la CIA estaven tan horroritzats com jo. A més a més, les seves crítiques massives van conduir a una investigació i a un informe molt crític de l’inspector general de la CIA, John Helgerson.

—Però fins avui la CIA no s’ha distanciat d’allò que va fer. En canvi, encara defensa que aquells mètodes són necessaris en la lluita contra el terrorisme.

—Sí, i no tan sols van donar plena llibertat a aquells dos psicòlegs durant uns mesos i després ho van aturar tot per la falta d’èxit i la crueltat. A més a més, els psicòlegs van poder continuar amb el seu programa d’interrogatoris quatre anys, del 2002 al 2006. I van guanyar més de vuitanta mil dòlars. És increïble.

Les tortures a Abu Zubaydah

Abu Zubaydah.

“Les sessions s’han accelerat ràpidament; s’ha passat de pressa al *waterboarding* després de la caixa grossa, el *walling* [‘colpejar contra un mur’] i períodes a la caixa petita. Sembla que [Abu Zubaydah] és molt resistent al *waterboarding*. El període més llarg que li hem tirat aigua a la cara ha estat de 17 segons. Segur que aviat n’incrementarem la durada. Cap informació rellevant

Pàgina 41, apartat B, de l’informe de tortura referent a l’interrogatori i tortura d’Abu Zubaydah

—Quines conseqüències s’han d’extreure ara de l’informe del Senat?

—El que és bo és que aquest informe ja no es pot eliminar. No és un informe polític, és un recull impactant de fets: s’han analitzat milions de documents i missatges de la CIA. L’informe té 6.700 pàgines impactants, i 38.000 notes a peu de pàgina. Fins ara només n’hem llegit 528 pàgines, és a dir, menys d’un 10%. Això sempre ho hem d’aclarir. Però hem demostrat com a nació que estem disposats a il·luminar fins al detall aquesta pàgina fosca de la nostra història. La investigació passada la va precedir una votació parlamentària, com també la publicació de l’informe. No va ser només la decisió de la senadora demòcrata Dianne Feinstein referir-se a aquest capítol. Però li hem de donar les gràcies, i també a d’altra gent, com el senador republicà John McCain, perquè han assumit un risc polític enorme per fer el correcte.

—Han de ser jutjats els qui han torturat o els qui van autoritzar el programa?

—Jo crec que en el nostre entorn polític actual aquest episodi no es resol amb la via penal. Però hem de garantir que no es posin en pràctica mai més aquells mètodes d’interrogació. Per això tots, de qualsevol partit polític, hem de llegir atentament l’informe, n’hem de prendre seriosament els resultats i hem d’aprendre la lliçó.

—Senyor Soufan, moltes gràcies per l’entrevista.

Britta Sandberg

© Der Spiegel

Traducció d’Arnau Figueras

Cines Babel Vicente Sancho Tello, 10 · València

Magic in the Moonlight

de Woody Allen

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d’EL TEMPS : 4,40 € De dilluns a dijous i 6€ cap de setmana. (Cal acompanyar el justificant de pagament)	Si ets lector d’EL TEMPS: 5,60€ de dilluns a dijous excepte vespra de festiu i festius.
--	---